

Redaktör: Kerstin Johansson
E-post: andungebladet@andunge.se
Telefon: 0708-13 43 10

Årsavgiften betalas till
Plusgiro 620096-8
Båtagare 250 kronor
Övriga 150 kronor

Bästa andungeseglare och andungevänner, vintersolståndet har passerats, dagarna blir snart lite ljusare och nu bör ni ha fått 2018 års Andungekalender. Visst känns det att en ny seglingssäsong nalkas! Nästa år är lite speciellt eftersom det är **jubileumsår**. Det är 60 år sedan Svensk Andungeklubb, SAK, bildades vilket Carl-Axel "Sasse" Ericson nyligen uppmärksammade mig på. "Sasse", förste ägare till S 18 var kassör i den första styrelsen och är nu uppskattad hedersmedlem i Andungeklubben. På något sätt bör förstås jubileet uppmärksammas och firas – hör gärna av Dig till någon av oss i styrelsen (se hemsidan) om Du har några bra idéer och/eller vill hjälpa till.

Ett nytt år innebär också att det är dags att betala **medlemsavgiften i SAK**, samma avgift som förra året, se överst på denna sida. Inbetalning bör göras i januari.

I fortsättningen kommer **Andungebladet** att finnas på hemsidan under Arkiv. Bidra gärna med text och foton eller med idéer till vad ni vill läsa om. Det gäller även beträffande **Andungebloggen** på hemsidan som är tänkt att fungera som ett, mer aktuellt, komplement.

Kerstin Johansson, SWE 127 Cirrus

Nyregistrerade andungar

Vår svenska andungeflotta växer. Under 2017 har följande medlemmar och båtar tillkommit eller nyregistrerats:

Stig Peterson (SWE 27),
Gunnar Hanson, SWE 62,
Anders Halvor, SWE 129, nyregistrering av tidigare NOR 155,
Lucien Koopmans, SWE 31,
Jan Dahlsten, SWE 130, nyregistrering av tidigare NOR 105,
Lars Frisk, SWE 61,
Hans Mosesson, SWE 6,
Gunnar Rydell, SWE 131, nyregistrering 2018 av tidigare NOR 163,
Mats White, SWE 132, nyregistrering 2018 av tidigare NOR 81.



Lilla Kålviks båtbyggeri bygger på beställning en andunge som kommer att få nr 99 och har fått reservera nr 100 till en båt som de avser att bygga utan att ännu ha en beställning på den.

Lars, SWE 71, och Johan, SWE 68, Gelins bror båtjournalisten Curt har i år skrivit om andungen i *Segeljakten*, medlemstidning för Sail Yacht Society. Vi har erbjudits att använda hans välskrivna artikel som här återges i sin helhet. *Segeljakten* är en riktigt fin tidning som lockar till medlemskap i SYS.

Ett smycke med svärmorssittbrunn

Den ser ut som en liten yacht med sina fina linjer och sitt lackade mahognyskrov. Men Andungen är en entypsbåt med norska rötter, där placeringen av svärmor ombord bestämmer seglingsegenskaperna. Likväl får linjerna och den speciella sittbrunnen ägarna att omfamna Andungen och omgivningen att se den som ett smycke.



Svärmorssittbrunnen akterut ger perfekt viktfordelning och en fin passagerarplats.

Linjerna är rara, som man säger på Västkusten om båtar med karaktär. Och det har Andungen, kan vem som helst se när denna lilla läckra mahognybåt med sin snyggt rundade kanothäck, nätta språnglinje, slanka skrov och dubbla sittbrunnar spanas in.

Det sista är båten ensam om och kallas sturskt av ägarna för svärmorssittbrunn, för där kan medseglare som svärmor vara ur vägen och ändå vara med.

Denna speciella båt blev känd på Västkusten när seglaren och tillbehörshandlaren Per Seldén i Vikingsborg, Långedrag upptäckte den på 1950-talet. Som den drivne handlare han var, såg han möjligheter, beställde båtar på höstarna, ställde ut på Båtmässan och sålde allt Skåléns Varv i Säfte kunde bygga. Burgna göteborgare föll för mahognyfinishen och linjerna, vilket ledde till att båten fick en egen klass på Marstrandsregattan.



Med sitt slanka skrov och fina proportioner är Andungen en njutning att se och segla.

Äran för de lyckade linjerna ska konstruktören Thorvald Gjerdrum ha. Som nybakad ingenjör 1944 fick han frågan av sin klubb Asker Seilforening, om att rita en liten ungdomsbåt med fina linjer. Den skulle segla väl och gå att övernatta i under ett bomtält. Resultatet blev en 22-fotare, näpen, låg, trevlig att segla och med rund bärig akter som på en räddningssköyte.

Likväl blev båten inte som beställarna tänkte sig - istället för juniorer, blev seniorerna i Asker förtjusta i den. De började kappsegla, skrev klassregler och trissade snart upp priserna med finesser och en finish värdig en norsk R8:a.



VM seglas varje år och brukar samla 15-20 båtar över en helg.

Hur en lokal norsk båt sedan kunde locka göteborgare att skaffa sig en Andunge, var som sagt Per Seldéns förtjänst. Men att båten idag fortsatt är en omhuldad och mäktigt omtyckt klass hade nog inte han räknat med, många andra klasser från 1960-talet är ju borta med vinden. Men varje sommar seglar Andungarna VM (Västkustmästerskap) och gör det i en anda och med en attityd som få andra klasser kan bravera med. Hellre väja och heja, än att skrika och stå på sig, skapar gemenskapen mellan ägarna.



På kryss behöver Andungen som andra jakter en varsam hand för att hålla farten.

Vana spejare ser att Andungen är byggd på plankor med en kort köl och vertikalt roder. Med denna på den tiden ovanliga lösning, ville Thorvald Gjerdrum ge båten extra lyft på kryssen. Vilket kan behövas med tanke på att segelytan är jämförelsevis blygsam.

- På kryss behövs en varsam hand på rodet i lätta vindar och att besättningen inklusive svärmödrar och hundar sitter nära varandra för viktfördelningen. Det gäller att styra lugnt och hämta fart, det går inte att höjda med en Andunge som därtill är neutralstyrd, menar ägarna.

På samma gång är skrovet grunt och aktern bärig, och eftersom båten har spinnaker går den särskilt bra på öppna bogar.

Hur var det då med svärmorssittbrunnen kan man undra? Igen tänkte ingenjören i Thorvald Gjerdrum, han förstod betydelsen av att ha besättningen midskepps och ritade den avskiljande skotbalken akteröver och delade av sittbrunnen. Ser du en Andunge segla och tycker det ser udda ut med två mitt i båten och en hund, svärmor, flickvän eller kompis akterst, beror det alltså på Thorvalds idé.

För att bara vara 22 fot och låg, rymmer Andungen mycket. Det finns ägare i värdig ålder som av frihetslängtan och med behov av att vara nära naturen, tar med sig kök, proviant, liggunderlag och sovsäck och seglar ut bland skären. Med sprayhood och bomtält lever de som i unga dagar och inspirerar sina vuxna unga att leva livet med äkta kvalitet.

De flesta Andungarna byggdes på 1950- och 1960-talet i kravell och mahogny, ungefär 40 ex på Börsholmens Verft i Asker, medan Skåléns i Säffle fick fram hela 100 ex. På 1980-talet byggde anrika Tore Larssons Varv i Kungsviken de finaste med teakdäck och minutiös finish. Och den som besökte Allt för Sjön för ett par år sedan kunde beundra en nybyggd Andunge i gamle Tores stil från Lilla Kålvik nära Mollösund.

Andungar finns också i plast, men utan finish och finess. De som köpt plast för att vinna VM har gått bet och köpt en i mahogny, renoverat och fått beröm för, oavsett VM-placering.

Ovanligt många Andungar hålls i toppskick, eftersom vissa ägare väljer proffs för att lacka och hålla utställningsfinish på sina smycken.

Den mest kände av Andungeseglarna är f d ISAF-presidenten Göran Pettersson i Göteborg, som trots sin bakgrund inom internationell segling anser att Andungen är äkta.

- Den sortens segling som Andungen erbjuder, är den bästa jag vet, äkta klassisk segling som det alltid har varit. Opretentiöst, enkel organisation, liten kappseglingsskommitté och god stämning ger trevnad och är skälet till att segling är min livsstil.



Christina och Jonny Andersson med Lilla Kålviks Varv har byggt de senaste båtarna.

Vill du segla ett litet smycke, en Stradivarius på sjön, är således Andungen ett attraktivt alternativ. Och är du verkligen biten kan du beställa ett nybygge hos Christina och Jonny i Lilla Kålvik baserat på noggranna instruktioner från mästarna Tore och Ante Larsson i Kungsviken. - Ibland tittar de på oss från himlen, så vi måste hålla uppe standarden, brukar Christina säga när hon får beröm för båtarna som hon lackar och sonen Jonny bygger.

Andungen:

Löa	6,74 m	Segelyta	14 kvm
Lvl	5,82 m	Konstruktör	Thorvald Gjerdrum
Bredd	1,81 m	Byggd	1944 -
Vikt	800 kg	Antal	180 ex
Kölvikt	250 kg		

Curt Gelin text och foton

Svärmorsbrunnen kan, som synes, användas på många sätt. På VM i Långedrag blev det tidvis trångt i sittbrunnen för mig och mina nypåmönstrade gästar. Fördäcksgasten Thomas löste det genom att sätta sig i svärmorsbrunnen på kryssen och kunde då sköta storskotet i de byiga vindarna. Före lovartsmärket tog han några raska kliv via skarndäcket fram till masten och förberedde spinnakersättningen. Kanske inte en metod att rekommendera men det fungerade. Min andre gäst Clas bidrar med nedanstående foto där han gästar S 22 på tidigt 60-tal. Clas har berättat att hans far, sjökaptenen Gunnar Jernström, tyckte om att, som på fotot, styra från svärmorsbrunnen (se den bakåtvända rorkulten!).



Foto: Mats Blomberg



Foto: privat

Kerstin Johansson, SWE 127

Årets vinnare av Andunge-VM

Trots vad Curt Gelin skriver om plastandungar så vanns Andunge-VM, dvs. Västkustmästerskapen, i år liksom förra året av SWE 176. Men i år var hon omdöpt till det passande namnet Galant och seglades av nye ägaren Jan Strömbeck med sin son Carl som rorsman. Båda är rutinerade kappseglare. Jan med en bakgrund i GKSS-eka och vinnare av bl.a. Kullaviksdagen och Budskärsdagen, Stjärna 66, Soling och Snipe med SM-vinst 1998 och vinnare av Princess Sofia Trophy 1996. Carl har en diger meritlista som optimistjolleseglare: JSM vinnare 2005, NM guld, 2005, EM brons 2007. Därutöver har han seglat E-jolle - blev EM 4:a 2010 - samt 49er och, de senaste fem åren, Laser.

Jag har frågat Jan vad som fick honom att börja segla just andunge och fick ett trevligt svar: "När jag seglade stjärnbåt sa min far alltid att Andungen var den bästa segelbåten jämfört med typ BB 11, J 10, Stjärnbåt så jag ville pröva. Seglade starbåt 2009 och deltog 2010 i SM och VM. Starbåten tar för lång tid att rigga och sjösätta så en båt i vatten, lätt att segla ut med gällde. Andungen är perfekt men största glädjen är att få segla med min son Carl."



Carl Strömbeck, SWE 176, om första andungesäsongen

Vi inledde sommaren utan några förhoppningar men med stor glädje att vara tillbaka ute på kappseglingsbanan. Säsongen inleddes med många timmar för att få botten på båten att bli slät och fin, nya North segel införskaffades för att kunna vara med och tävla om VM segern. Två korta men intensiva pass genomfördes i hemmavattnen utanför Kullavik innan det var dags för kraftmätningen i Långedrag.



VM i Långedrag 2017

Foto: Mats Blomberg

VM kunde ha inletts bättre, med missad start i första racet fick vi direkt känna av det bittra som kommer med kappsegling, säsongen inleddes alltså med att jaga ikapp täten. Andra racet var inte mycket bättre det, båda vanten hoppade ur spridarna och spridarnas ändar bröts, kanske var häck-staget för hårt spänt, det fanns absolut mycket kvar att lära.

Kappseglingarna var späckade med hårda dueller, bra spinnakersättningar och livliga diskussioner om situationerna, strategin och taktiken. Det var kul att vi kunde dra nytta av våra erfarenheter från de båtklasser vi seglat tidigare, men det hela började med heta diskussioner innan pappa kunde lita fullt ut på mig som rorsman. Erfarna seglingsledare med Roger Örn gjorde att det var en fröjd att vara tillbaka på kappseglingsvattnen.

Efter att vi fått mersmak från VM så var vi nästan tvungna att hitta fler tillfällen för att få segla med den nya båten. Kullaviks 100 års jubileum blev då ett perfekt tillfälle att få testa igen. Vi lyckades med nöd och näppe spika samtliga tre race, otroligt skönt att få göra detta på våra hemmavatten men ännu roligare som far och son för första gången. Även där var det fina arrangemang under ledning av Markus Westerlind.

Nu håller jag tummarna på att pappa var nöjd med sommarens segling och vill ha mig som rorsman även nästa sommar.

Råd och synpunkter från Tekniska kommittén

Leif Sjögren i styrelsen, som i år har ägt och seglat SWE 15 Quaque i 50 år tillsammans med sin bror Peter, bidrar denna gång med följande:



Se till att din båt har tillräcklig flytkraft om den skulle bli vattenfylld!

Detta är särskilt viktigt för dig som har en plastandunge. Då ska du enligt klassreglerna ha minst 500 liter flytmaterial. Lita inte på slutna hållrum i för och akter. I Norge har båtar sjunkit när luften pyst ut. Cellplast är att rekommendera. Fyll förpiken och hela utrymmet akter om sittbrunnen. Och förankra flytmaterialet ordentligt i båten!

Leif skrev mer om detta och andra säkerhetsfrågor i Andungebladet nr 7, maj 2016, som finns under Arkiv på vår hemsida.

Kan den genomgående översta lattan skada masten?



Efter beslut i somras är det tillåtet att låta den översta lattan vara genomgående, alltså lika lång som seglet är brett. Någon månad efter beslutet träffade jag en man som menade att genomgående övre lattor kan utsätta masten för stora påfrestningar när de trycker masten framåt då man skotar åt hårt. Eller kanske menade han när man länsar och lattan skaver mot masten och trycker den i sidled, särskilt om kicktaljan är spänd. Men jag har seglat i många år med genomgående latta i mitt gamla segel i alla sorters väder utan att ha några problem med det. På Quaque är fiolstagen löst ansatta och jag brukar alltid ta hem i kicken så då borde ju masten ha fått vad den tål. Så jag tror inte att det ska kunna bli något problem i andungeklassen. Eftersom masten är av trä har mitt segel en liten kudde där lattfickan ansluter till mastliket. Det kanske är att rekommendera.

Veteranbåtsförsäkring

Leif har Quaque försäkrad genom Veteranbåtsföreningen, www.veteranbaten.se. Deras s.k. Veteranbåtsförsäkring har fördelen att den är baserad på kostnaden för återställning vid skada eller totalförlust, vilket de kallar "Veteranbåtsvärdet",

<https://www.forsakringsproduktion.se/marin2/veteranbatinfo.aspx>. För mast och bom av trä eller aluminium görs inte något ålderavdrag vid skada. Medlemskap i Veteranbåtsföreningen förutsätts, vilket inkluderar tidningen Veteranbåten.

Atlantica har en "entusiastbåtsförsäkring" i samarbete med AB Sjöexpress, <https://www.atlantica.se/entusiastbatforsakring/>.

Reviderad rigg- och segelritning finns på hemsidan

Nu finns de under 2017 reviderade andungereglerna samt reviderad rigg- och segelritning på hemsidan under fliken Om andungen.

Viktiga datum 2018

10 april avhåller Andungeklubben sitt årsmöte. Lokal meddelas i samband med kallelsen.

6 juni arrangerar GKSS i samarbete med Långedragss segelsällskap och Segelsällskapet Fram den på Nationaldagen årligen återkommande Klassiska regattan. Förra året var andungeklassen näst störst med åtta deltagande båtar – jubileumsåret satsar vi på att bli betydligt fler!

30 juni-1 juli seglas Västkustmästerskapet, VM, i Mollösund, se separat information.

8-9 september finns det möjlighet att delta i de öppna norska mästerskapen.

Västkustmästerskapen, VM, 29 juni – 1 juli 2018

Mollösunds Båtförening, MBF, har erbjudit sig att återigen anordna Andunge-VM. Ambitionen är att, precis som 2016, leverera en regatta av hög kvalitet där deltagarna ska trivas både på sjön och i land.

Västkustmästerskapen är som vanligt öppna för alla andungeseglare och för er som kommer med trailer finns sjösättningsmöjlighet i relativt närbelägna Edshultshall. Reserverad brygga kommer att finnas där vi alla kan samlas.

Registrering och korvgrillning på fredagen, kappseglingar lördag och söndag fram till lunch. Regattamiddag på lördagkvällen.

Mer information kommer senare på www.andunge.se.

Andungekrysset nr 6 Slutligen ett korsord som Andungeklubbens kassör har sytt ihop åt oss. Lösningen kommer i nästa nummer av Andungebladet.

1	2	3	4	5		6
7						
		8			9	
10	11					12
13				14		
15			16			
17		14			18	19
	20	21				
22					23	

Vågrätt

1. Alert SAK redaktör
7. Är stunder i laber bris
8. Grunt men ok för andungar
10. Verklig dimension
13. Arabisk son
14. USA-tid
15. Jollens motsvarighet på land
17. Kom Elvis från
18. Kräver s för trevligt sällskap
20. Det gottaste i bakelsen
22. Nasses place
23. Balja

Lodrätt

1. Skall detta vara lagom
2. Inte då
3. Avverkningsverktyg
4. Har sommaren varit
5. Behövs fler i SAK
6. Ingrediens i våra vatten
9. Säkrar skatten?
11. Sprakar ihop med kattsinn
12. 6,5 gäller för Andungen
16. Vadare
19. Med för blir det negativt
21. Artigt eller inte?

B	R	Ä	N	N	Ö	
A	O	R	T	A		S
K		E		T	R	O
E	N	V	E	T	E	N
L		Ö		A	V	A
S	T	R	Ö	M		
E		D	R	A	M	A
	V	I	S	T		N
V	I	G	Ö	R		D

Lösning på Andungekrysset nr 5